

weer mooi winste, vgl. maar die verwysing na “sekuriteitskomplekse vol wooneenhede wat beangs saamkoek”, ens. (103).

Jakkalssomer speel dus met ‘n interessante problematiek, en sluit in die opsig aan by die werk van o.a. Moolman en Meyer sonder om daarvoor terug te staan. Dit is ‘n goed deurdagte, uiters aktuele en afgeronde speurroman. Anders as in Etienne Leroux se *Een vir Azazel* is die bestaan van reg en verkeerd hier egter onbestrede, iets wat voorkom dat werklike groot hoogtes bereik word.

Wium van Zyl

Universiteit van Wes-Kaapland, Bellville

Die blou van ons hemel.

Quintus van der Merwe. Kaapstad: Tafelberg. 2007. 272 pp.
ISBN: 978-0-624-04549-6.

Vir die eerste keer sedert André P. Brink se *Die ambassadeur* kan Afrikaanse romanlesers weer die vreemde wêreldjie van die diplomatieke diens betree. Quintus van der Merwe se onlangs verskene *Die blou van onse hemel* is grotendeels ‘n diplomate-roman. ‘n Mens kry egter ook te make met wat tans in Nederland en kennelik ook elders as “litteraire thriller” bemark word.

Verontwaardigde kritici in die Lae Lande het al sterk gereageer op die volgens hulle in die verband onvanpaste kwalifikasie “litterêr”. Self vind ek dit wel bruikbaar vir die oeuvre van Deon Meyer en ook Dirk Jordaan se *Die Jakkalssomer*. Hulle sorg immers vir spanningsverhale gegrond op deeglike studie waarin baie materiaal vindingryk verwerk is en waar daar veral deeglik afgerond word.

Die blou van ons hemel bevat dieselfde boustof. Dit sluit trouens ‘n stewige kontingent uit die einste Lae Lande in: ‘n hele KLM-be-

manning en ‘n verleidelike Vlaamse “joernaliste”, Justine Minnaer. Die teks bevat ook heelwat Nederlands en Engels. Die spontaniteit van dié uitwisseling wys die dae van die kulturele boikot is eindelijk vergete. Ruben Meyer, waarnemende direkteur-generaal van Buitelandse Sake, ken nie slegs die werk van Hugo Claus nie, maar ook Grunberg, Lanoye en Möring! En die “Vlaamse” kan weer haar liefde vir Breyten bely. ‘n Besinning oor hierdie verbintenis bly nie uit nie. Meyer bevind “blanke Suid-Afrikanders” “het eerder Amerikaans grootgeword”, maar “ons deel tog ook baie met die Nederlandstaliges” (123). Justine se mooi mondjie herhaal die vriendelike nuwe cliché oor Afrikaans (wat “taal van de apartheid” vervang het): “‘t Is als Nederlands wat lang in de zon gelegen heeft ...”

Die hedendaagse binnelandse situasie duik ook op en karakters word deels geposisioneer t.o.v. politieke korrektheid. Die aksie-held Johan Castelyn en sy wildebewarder-makker vind saam-saam die bosoorlog waaraan hulle deelgeneem het “was donnerse tydmors” (67). Ruben, die hooggeplaaste held, is volkome trou aan die nuwe bedeling en is in hierdie posisie aangestel “om sy voorganger se gemors op te ruim” (24). Teen die einde aanvaar hy dit sonder bitterheid dat hy uitgeskuif word vir regstellende aksie hoewel hy selfs sy lewe op die spel geplaas het. Hoewel hierdie soort gegewe telkens opduik, word dit nie regtig uitgewerk nie. Dit laat die roman die aktualiteit ontwyk waarteen dit juis wil aanleun. Ook die verwronge patriotisme waarvan daar ten slotte sprake is, word in die proses nooit behoorlik gemotiveer nie, iets wat die belofte van die titel laat vervaag.

Sowel fokalisators as plek van handeling wissel voortdurend met flitse in Kaapstad, Washington, Brussel, ens. Die intrige word opgebou rondom ‘n staatsgreep in Togo en die aktualiteit van “bloeddiamante”. Die

klein Suid-Afrikaanse diplomatieke korps raak in die knel omdat dit blyk ons land lewer in die geheim wapens aan beide botsende partye. Terwyl Ruben agter die kap van die byl probeer kom, is daar etlike ander figure betrokke, dikwels onder vals voorwendsels. Dit lei tot 'n toename in krisis.

Uiteindelik word die tempo soos in 'n Amerikaanse aksiefilm tot die hoogste toere opgestoot. In Lomé word daar met 'n Landrover dwarsdeur 'n motorhuisdeur gejaag en lê lyke oral in die strate rond. Johan Castelyn ontpop as 'n James Bond en onderneem 'n gewaagde ontsnappingstog met 'n voertuig vol besonder bedeelde meisies in swemklere saam met sy oorgewig, irriterende vroulike ambassadeur. Selfs die toertjie van 'n ontsnappingsvoertuig wat teen volle vaart die ruim van 'n bewegende vragvliegtuig binnejaag word 'n mens nie bespaar nie.

Daar is ook werklik verrassende tonele soos dié waar 'n bedelaar sonder bene boodskapper word. Hierteenoor herinner die toevallige manier waarop ons knap (swart) vroulike ambassadeur in die Ivoorkus ná haar ontvoering gered word aan 'n Enid Blyton-oplossing.

Net soos in *Die ambassadeur* blyk ons diplomate behoorlik viriel, iets wat hartsogtelik beantwoord word vanuit die Lae Lande. Moet die leser hieruit 'n besonder positiewe profesie oor kulturele en ander uitwisseling aflei? 'n Mooi humoristiese toevoeging is die episode waarin 'n onervare jong diplomaat uit die Koue Bokkeveld eers 'n Amerikaanse lugwaardin laat rondskarrel met sy ongewone versoek om brandewyn en Coke om haar daarna onder die invloed verkeerd te lees en hom 'n klag van seksuele teistering op die hals haal!

Die blou van ons hemel is 'n roman wat wel 'n "literaire thriller" in die ware sin kon gewees het, maar tog nie hierdie peil bereik nie. Dit is nogtans aangename en spannende

leesstof en 'n mens hoop die skrywer sal dit nie by hierdie eerste poging laat nie.

Wium van Zyl

Universiteit van Wes-Kaapland, Bellville

Die boek van toeval en toeverlaat.

Ingrid Winterbach. Kaapstad:

Human & Rousseau, 2006. 336 pp.

ISBN: 978-0-7981-4728-6.

Ingrid Winterbach se jongste roman is, soos die titel aandui, 'n boek van toeval en toeverlaat; meer nog is dit 'n boek van verlies. Die tema van verlies word alreeds vroeg sentraal gestel, met die skielike dood van die hoofkarakter, Helena Verbloem, se werkgewer (dus: lewensverlies), en met die verlies van Helena se kosbare skulpe, gesteel deur 'n dief wat terselfdertyd haar tapyt met urine en ontlasting bevuil het. Hierdie twee gebeurtenisse dien as katalisators vir 'n diepsinnige ondersoek na die mens en sy plek in die kosmos.

Die skulpe in die roman is simbole van skoonheid en sinvolheid; soos Helena dit stel: "Hulle skoonheid het my vertrou in die skepping herstel" (80). Die verlies van die skulpe dui dus op die verlies van skoonheid en van sin, en moontlik ook van magdelike onskuld. Maar agter die verlies van die skulpe lê 'n reeks ander verliese verskuil. Helena erken dan ook: "Die verlies van my skulpe is 'n voorwendsel, [...] 'n poging van die geslepe psige om die vroeër, pynlike verliese te verdoesel" (157).

Verliese en pynlike herinneringe wat sy aanvanklik, getrou aan haar van, "verbloem", word in die verloop van die verhaal gekonfronteer en deurgewerk: onder andere die verlies van haar oorlede ma en suster (elk met 'n eie geskiedenis van pynlike verlies), die verlies van haar man, die herinnering aan haar verhouding met Abel Sonnekus,